

Golv och väggar

Kakel och klinkers

Följande information är hämtad från Byggkeramik Rådet.

Skötselanvisningar

Beklädnader och beläggningar av keramiska plattor har mycket lång livslängd, i de flesta fall längre än byggnadens egen. Väggar och golv med keramiska plattor är underhållsfria. Normalt krävs endast regelbunden städning anpassad till aktuell nedsmutsning och avtorkning vid spill och liknande. I denna skrift redovisas förslag och rekommendationer på hur väggar och golv med keramiska plattor kan skötas på bästa sätt.

Anvisningarna är utarbetade av Byggkeramikrådets Tekniska Kommitté och är en generell vägledning. Se även rekommendationer som respektive tillverkare lämnar för sina produkter.

Material fakta

Keramiska beklädnader och beläggningar består av keramiska plattor, monterade på underlaget med fästmassa eller bruk, samt fogar mellan plattorna fyllda med fogmassa.

Plattorna tillverkas av lera som formas, torkas och bränns. Det finns både glaserade och oglaserade plattor. Produkterna klassificeras genom svensk och europeisk standard efter formningsmetod och plattornas vattenabsorption, som är ett mått på det keramiska godsets porositet. Många andra egenskaper hos materialet sammanhänger med porositeten.

Vanligt förekommande benämningar på olika typer av keramiska plattor är kakel, klinker, mosaik, granitkeramik och cottoplattor (terracottaplattor).

Kakelplattor

Tillverkas av leror som ger relativt poröst gods. Vattenabsorptionen är 10-20 procent. Kakelplattor är alltid glaserade. De är i huvudsak avsedda för väggbeklädnader inomhus.

Klinkerplattor

Tillverkas av tätsintrande leror som ger lägre vattenabsorption än cirka 10 procent vanligtvis mellan 0-6 procent. Klinkerplattor förekommer både glaserade och oglaserade. De används som väggbeklädnader, vanligtvis glaserade och som golvbeläggningar, både glaserade och oglaserade.

Mosaik

Glaserade eller oglaserade klinkerplattor i små format, som vid tillverkningen monterats på nät eller papper i form av ark.

Granitkeramik

Tätsintrade klinkerplattor som med hjälp av avancerad tillverkningsteknik får extremt låg porositet. Vattenabsorptionen är ofta under 0,5 procent. Plattorna är vanligtvis oglaserade men förekommer även glaserade och polerade. De kan tillverkas i stora format med mycket god måttnoggrannhet.

Cottoplattor, terracottaplattor

En speciell typ av plattor som ofta har mycket hög porositet. Vattenabsorptionen är vanligtvis 6-10 procent, men kan även vara upp till 20 procent. Cottoplattor är oglaserade. De har en rustik karaktär med relativt låg måttnoggrannhet.

Fogmassor utgörs vanligtvis av cementbundna finkorniga massor som efter blandning med vatten breddas ut över beklädnaden/beläggningen med gummispackel så att fogarna fylls. Överskottsmassa skrapas av och fogarna bearbetas med vatten och svamp så att fogytorna får en jämn och slät yta. Den cementbundna massan får efter härdningen en viss porositet som medför att vätska kan sugas upp i fogen.

Andra typer av fogmassor är baserade på bindemedel av härdplaster, till exempel epoxi. De appliceras huvudsakligen på samma sätt som cementbundna massor men ger nästan helt täta fogar med mycket låg porositet och hög motståndskraft mot kemikalier. För rörelsefogar används mjukfogmassor. I våtutrymmen används vanligen silikonbaserade massor med egenskaper som medför viss risk för påväxt av mögelsporer och andra mikroorganismer.

Materialval

För golvytor som kommer att utsättas för hög smutsbelastning bör oglaserade klinkerplattor med låg vattenabsorption, under tre procent, väljas. Oglaserade plattor med hög porositet bör undvikas. Undersök därför plattornas lämplighet för aktuell smutsbelastning. Alternativt kan glaserade plattor väljas med hänsyn tagen till eventuell halkrisk och förekommande trafikbelastning.

Efterbehandling av golvbeläggningar

Beläggningar med oglaserade, ej tätsintrade keramiska plattor i torra utrymmen kan efterbehandlas med klinkerolja. Oljan ger ett visst skydd mot att vatten och smuts tränger in i ytan, vilket underlättar städning och rengöring senare i bruksskedet. Behandlingen medför att plattorna får en djupare lyster och något mörkare färgton. Tätsintrade eller glaserade plattor skall inte efterbehandlas.

Terracottaplattor skall i regel efterbehandlas. Följ tillverkarens anvisningar som ofta innebär impregnering och därefter behandling med flytande vaxprodukt. Observera att plattor som har vattenmättats inför fogningen behöver torka 1-2 dagar innan efterbehandlingen kan göras.

Bonvaxer eller andra produkter som inte är uttalat avsedda för keramiska plattor skall inte i något skede användas vid behandling av keramiska golv.

Efterbehandling av väggbeklädnader

Tätsintrade eller glaserade plattor skall inte efterbehandlas. Oglaserade plattor på utsatta väggytor i till exempel kök kan efterbehandlas med klinkerolja.

Rengöring av keramiska väggar

Beklädnader med kakelplattor eller glaserade klinkerplattor rengörs i första hand med vatten, eventuellt med neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel – diskmedel eller "Allrengöring". Vid kraftig nedsmutsning används i första hand mekanisk bearbetning med skursvamp eller skurborste kompletterat med alkaliskt rengöringsmedel - "Allrengöring". Speciell uppmärksamhet bör ägnas åt fogarna som smutsas lättast beroende på porositeten. Eventuella mjukfogar bör torkas rena så att smuts inte fastnar i fogmaterialet.

Kalkavlagringar, som bildats på grund av kalkhaltigt vatten avlägsnas enklast med svagt surt rengöringsmedel, till exempel ättiksyra (ättiksprit). Fogarna vattenmätas före tvättningen. Observera att vissa kakelplattor kan ha glasyrer eller speciella dekorer som inte tål mekanisk bearbetning och kan vara känsliga för starkt sura rengöringsmedel. Kontrollera med leverantören före rengöring. Avsluta all rengöring med att noga skölja med rent vatten och mjuk svamp. Torka med torr trasa.

Rengöring av keramiska golv – torra utrymmen

Rengöringen av keramiska golv anpassas till ytornas smuts belastning. Den dagliga rengöringen kan normalt bestå av torrmoppning som avlägsnar partiklar och damm.

Oglaserade, ej tätsintrade plattor

För att få bort smuts som fastnat i beläggningsens yta görs våtrengöring med vatten och återfettande rengöringsmedel/såplösning, normalt en gång per vecka. Behandling med såplösning ger på sikt effekt som liknar den man uppnår genom efterbehandling med klinkerolja. Efter längre tids användning av golvet utan städning, eller efter särskilt kraftig nedsmutsning, görs våtrengöring med vatten och alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring"/"Grovrengöring". Skölj med rent vatten efteråt.

Glaserade plattor, mosaik och tätsintrade plattor, granitkeramik

För att få bort smuts som fastnat i beläggningsens yta görs en våtrengöring med vatten och svagt alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring". Såplösning skall inte användas. Den ger en tunn beläggning på plattornas täta yta där smutsen lätt får fäste. Efter längre tids användning av golvet utan städning, eller efter särskilt kraftig nedsmutsning, görs våtrengöring med vatten och alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring"/"Grovrengöring". Skölj med rent vatten efteråt.

Fläckborttagning

Spill och läckage skall alltid torkas upp med trasa eller mjuk svamp så snart som möjligt. Vid rengöring med starka kemikalier är det lämpligt att alltid börja med väl ut spädd lösning och vid behov öka koncentrationen. Prova rengöringseffekten på liten och helst undanskymd yta. Kontrollera att rengöringsmetoden inte skadar den keramiska

beläggnings/beklädnaden.

Här följer några vanligen förekommande föroreningar och förslag på lämplig typ av rengöringsmedel:

- Livsmedelsfett, öl, vin, glass, hudfett, oljefilm, smörjefet, metallskrap av aluminium
Alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring" eller "Grovrengöring", soda eller kaustiksodalösningar.
Observera att alkaliska rengöringsmedel är avfettande och därmed uttorkande för huden. Skydda ögon, slemhinnor och hud.
- Kalkutfällningar, cement och bruk, rostfläckar, metallskrap av stål
Sura rengöringsmedel – "Klinkerrent", ättiksyra/ättiksprit, "Murtvätt".
- Färgspill av oljefärg/alkydfärg, motorolja, asfaltfläckar
Lösningsmedel – lacknafta, T-grön
- Gummi, stearin, parafin
Lösningsmedel – aceton, sprit, T-röd, rengöringsbensin
- Färgspill akrylatfärg
Vatten – utspädning av färgen med mycket vatten och upptorkning
- Färgfläckar som torkat
Mekanisk rengöring – skrapning med rakblad. Färgborttagningsmedel
- Kraftigt färgande vätskor, t.ex. rödvin och rödbetsspad
Alkaliskt och blekande rengöringsmedel – "Klorin" i spädning efter tillverkarens rekommendation för fläckborttagning

Parkettgolv

Följande information är hämtad från BOEN.

Skötsel lackbehandlade parkettgolv

Vid vår UV-lackbehandling Protect Ultra används Bona Kemi AB produkter och vi rekommenderar att använda BONA/BOEN skötselprodukter för det fortsatta underhållet. Alternativa produkter på marknaden kan användas som motsvarar ovan.

Skötsel

Rengör och underhåll parkettgolvet regelbundet. Det är enkelt att hålla rent och regelbundet underhåll garanterar att parkettgolvet kommer att hålla sig vackert i många år. Dammsug eller torka golvet regelbundet med en fuktad trasa. Se till att trasan är ordentligt urvriden. Använd ett neutralt eller lätt basiskt (pH 6-8) rengöringsmedel. Följ anvisningarna för rengöringsmedlet. En överdosering kan skada lackade golv och göra dem hala. Vaxa aldrig ett lackat parkettgolv.

Tyngre föremål som tappas, dras, skärs eller skjuts mot golvet skadar alla parkettgolv. Använd aldrig ammoniaklösningar för rengöring. Om en fläck uppstår på parkettgolvet skall denna tas bort omedelbart. Det är oftast lättare innan fläcken torkat in.

Ställen som utsätts för hårt slitage, smuts och fuktighet bör skyddas med en matta. BOEN parkettgolv är ytbehandlade med en UV-baserad lack som ger en stark och hård yta. Det bör dock sättas möbeltassar på stolar och andra möbler.

Sand, vatten, husdjurs tassar/klor och höga klackar kan skada alla parkettgolv. Ett rum med parkettgolv skall alltid ha en relativ luftfuktighet på mellan 40-60 procent. Om det är nödvändigt skall luftfuktare användas.

Skötselprodukter

Sidenmattlackade golv/Silkesmattlackade golv:

- BOEN Cleaner, normal skötsel
- BOEN Refresher, fräschar upp lackytan

Mattlackade golv/Vitmattlackade golv:

- BOEN Cleaner, normal skötsel
- BONA Polish MATT (Naturale), fräschar upp lackytan

(Det bör inte användas BOEN Refresher eller motsvarande refreshprodukter på marknaden på mattlackade- och vitmattlackade golv då dessa höjer glanstalet i den matta lacken på golvet.)

Tapeter och målade ytor

Tapeter

Var varsam vid rengöring av era tapeter. Tänk på att tapeterna i de olika rummen kan vara gjorda i olika material även om de är från samma leverantör och därför vara olika känsliga.

Målade ytor

Var försiktig med nymålade ytor, färgens goda egenskaper uppnås först efter några veckor. Efter att färgen har härdats används mildt handdiskmedel utan slipmedel vid rengöring nerifrån och upp. Torka av med vatten och vädra för att minska fuktigheten. Använd inte lösningsmedel eller stålull etcetera.

Tak

Målade ytor torkas av med en väl urvriden trasa efter rengöring. Matta ytor kan bli flammiga vid kraftig tvättning.